

Klaas Mulder pleit voor beter onderzoek

Het gaat niet goed met onze kinderen

Door: Schoolfacilities

Veel mensen maken zich zorgen over de mentale gezondheid van kinderen en jongeren. Ook de Onderwijsraad heeft dit thema op de agenda gezet. Klaas Mulder, schrijver, filosoof en voormalig docent, pleit voor meer onderzoek naar de oorzaak van mentale problemen, mede in relatie tot het schoolsysteem.

Samen met een groep ouders van thuiszittende kinderen sprak Klaas Mulder onlangs met de Onderwijsraad. “We merkten dat de mindset al helemaal bepaald is door één benadering die momenteel dominant is in een aantal grote onderzoeken: stress door beleefde prestatiedruk”, stelt Mulder. “Die onderzoeken leiden allemaal tot adviezen die vooral gericht zijn op betere psychologische ondersteuning van scholieren en studenten. Wij zijn bezorgd over de grote overeenstemming over deze benadering, want daardoor blijft er veel buiten beeld.”

Veel jeugdzorg

Hoeveel aandacht en zorg heeft een kind tegenwoordig nodig om zich goed te ontwikkelen? Wat daarvan kan op school worden ingevuld en wat ook goed of misschien wel beter, daar buiten? Antwoord op deze vragen is niet eenvoudig te vinden. Wel zijn er veel signalen dat het met de kinderen in Nederland niet goed gaat en dat het huidige systeem piept en kraakt. Onderwijsresultaten lopen terug. Er zijn steeds meer thuiszitters en steeds meer ouders nemen hun toevlucht in het particulier onderwijs. En één op de zes kinderen krijgt tegenwoordig jeugdzorg.

“

Ook school kan onveilig zijn

Biotooponderzoek

Mulder pleit er mede daarom voor bij het onderzoek naar de leerprestaties en de mentale gezondheid van kinderen ook de biotoop van de kinderen te

betrekken. “Kinderen zijn een groot deel van de dag thuis, maar ook een heel groot deel van de dag op school. De aandacht voor deze twee omgevingen is verschillend”, ziet Mulder. Er is veel onderzoek gedaan naar kinderen die opgroeien in een onveilige gezinssituatie, maar niet naar kinderen die de school als onveilig ervaren, onder- of overpresteren, hiervan gestrest raken of zelfs afhaken. Net als in een thuissituatie is het aannemelijk dat ook op school onveilige situaties bestaan. Het probleem wordt dan bij het individu gelegd, volgens Mulder. Bij het kind of de ouders, niet bij het systeem.

Deltaplan scholen

Steeds dringender komt de vraag naar voren of de leerprestaties en mentale gezondheid van kinderen verbeterd kunnen worden met nog meer geld voor het onderwijs en meer psychologische ondersteuning. Of is het beter ook het schoolsysteem zelf eens stevig onder de loep te nemen? Oud-onderwijsminister Ronald Plasterk pleitte onlangs in De Telegraaf voor

het laatste: voor een Deltaplan Scholen, waarbij we opnieuw kijken hoe het onderwijs ervoor staat en welke stappen gezet moeten worden om te komen tot de gewenste situatie. Mulder ziet niet veel in zo'n aanpak. "Als je mensen vraagt hoe ze over vijf jaar willen wonen, komen ze met antwoorden waar je niets mee kunt. Ze grijpen terug naar hun eigen ervaring en kunnen zich geen goed en compleet beeld vormen van de toekomst."

Passend onderwijs

Mulder ziet meer heil in een betere analyse van het probleem waarbij zowel de positieve als negatieve (bij)effecten van het systeem meer feitelijk en meer gedifferentieerd worden onderzocht. Hij pleit voor meer onderzoek onder thuiszitters en afhakers, zonder daar een moreel oordeel over te vellen en zonder deze kinderen of hun ouders meteen als probleem te bestempelen. Wat weten zij te vertellen over het systeem, de uren die kinderen daar 'moeten' doorbrengen, de lesstof, de werkmethodes, de 'prestatiedwang' en de relaties met leerkrachten en medeleerlingen? Wat valt daarvan te leren? Ook komt hij met voorbeelden waarbij het onderwijs meer passend wordt gemaakt voor bepaalde leerlingen, bijvoorbeeld voor topsporters die ook in het huidige systeem de ruimte krijgen hun sporttalent te ontwikkelen en minder uren op school door te brengen. "Zou dat ook niet kunnen voor kinderen met een passie voor techniek of ICT?", vraagt Mulder zich af.

Recht om te leren

Voor veel kinderen die het thuis niet zo goed hebben, kan school een mooi toevluchtsoord zijn en een veilige plek om zich te ontwikkelen. Maar er zijn ook situaties bekend waarin school niet de oplossing is, maar het probleem en er voor kinderen een goede reden kan zijn zich daaraan te willen onttrekken. Nu leidt een ontheffing van de leerplicht nog tot een situatie waarin het kind geen recht meer heeft op onderwijs, maar soms kan het voor de ontwikkeling en het welzijn van

kinderen beter zijn om minder uren op school te zitten en meer ruimte te krijgen zich in andere delen van de samenleving, via andere aanbieders of systemen, hun talenten te ontwikkelen. De uren op school zijn niet heilig en geen garantie op succes.

“

De uren op school zijn niet heilig

Geen heilige huisjes

Hoewel ze een ander verandertraject voorstaan, pleiten zowel Plasterk als Mulder ervoor het onderwijssysteem zonder taboes te herzien. Naast 'onderwijs is per definitie goed' en de verplichte uren op school, is ook de positie van de leraar een heilig huisje. Daarbij wordt er vanuit gegaan dat de docent optimaal kan opereren; dat hij als geen ander weet wat een kind nodig heeft, bekwaam is en de

omstandigheden waaronder hij of zij les kan geven ook nog eens ideaal zijn. Dat is vrijwel nooit het geval. Ook zij hebben, net als de kinderen, te maken met volle klassen, het systeem en een thuissituatie met zorgtaken. Ook voor hen is het systeem dwingend. Wellicht hebben ze net zoveel behoefte aan autonomie, zeggenschap en bewegingsvrijheid, als de kinderen die niet (meer) in het systeem passen.

Meer informatie en oproep

In de notitie 'De kanarie in de kolenmijn, vermoedens over de rol van onderwijsaanbod bij het ontstaan van mentale problemen bij kinderen, jongeren en volwassenen' geeft Klaas Mulder een aanzet voor een biotopisch analysekader.

Reacties zijn welkom. Zie de QR-code voor meer informatie.

Klaas Mulder, schrijver, filosoof en voormalig docent.